

เรื่องเล่าจากอิเหนา : tax evaders

รวินันท์ ภูวัฒนกุล นิตกร

หลักการเสียภาษีในประเทศอินโดนีเซีย

ประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศที่เก็บภาษีแบบใช้ residence basis กล่าวคือผู้ที่ เป็น resident ของอินโดนีเซียจะต้องเสียภาษีที่คิดจากรายได้รวม ไม่ว่าจะรายได้ที่ เกิดขึ้นในหรือนอกประเทศ (worldwide income) โดยใช้วิธีการแจกแจงรายได้เป็นแบบ self-assessment คือให้ผู้เสียภาษีเป็นผู้กรอกข้อมูลเพื่อแจกแจงรายได้ในรูปแบบฟอร์มที่ยื่นทุกๆปี

อย่างไรก็ดี เนื่องจากผู้เสียภาษีสามารถเลือกที่จะนำข้อมูลใดมาเปิดเผยหรือไม่เปิดเผย ให้กับทางรัฐก็ได้ ทำให้ระบบนี้มีจุดอ่อนคือ ง่ายต่อการซ่อนเงินได้ของผู้มีหน้าที่เสียภาษีไว้ใน ประเทศที่ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี หรือพวก tax havens เช่น สิงคโปร์ British Virgin Islands เป็นต้น โดยรัฐบาลอินโดนีเซียประเมินไว้ว่า "Indonesian money" ที่ถูกซุกซ่อนไว้ใน tax havens เหล่านี้มีประมาณ ๔๐๐๐ trillion IDR หรือประมาณ ๓๐๓ billion USD

Tax Amnesty Program

ดังนั้น รัฐบาลอินโดนีเซียจึงได้ออกโปรแกรมที่ชื่อว่า Tax Amnesty Program เพื่อ ดึงดูดให้ชาวอินโดนีเซียที่ซุกซ่อนเงินไว้ต่างประเทศ แจกแจงรายได้ให้ถูกต้องและนำสินทรัพย์ เหล่านั้นกลับเข้ามาในอินโดนีเซีย โดยมีหลักคือ ผู้ที่แจกแจงรายได้/นำสินทรัพย์กลับเข้าอินโดนีเซีย ภายในระยะเวลาของโปรแกรมนี้อาจได้รับการยกเว้นโทษที่กฎหมายบัญญัติให้ได้รับเมื่อซุกซ่อน เงินได้และไม่เสียภาษีอย่างถูกต้อง อีกทั้งยังได้เสียภาษีในอัตราที่ต่ำกว่าปกติ (ปกติ อัตราภาษี รายได้บุคคลธรรมดาอยู่ที่ ๕-๓๐% และอัตราภาษีรายได้นิติบุคคล ๒๕%)

ระยะเวลาของโปรแกรมนี้อาจจะเริ่มตั้งแต่ กรกฎาคม ๒๕๕๙ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๐ โดย อาจแบ่งอัตราภาษีที่ผู้เสียภาษีต้องจ่ายตามเงื่อนไขในโปรแกรมนี้ออกเป็น ๒ ส่วนคือ

๑. อัตราสำหรับผู้ที่ทำกรแจกแจงสินทรัพย์ โดยจะต้องเสียภาษีในอัตรา

๒% (๑ ก.ค.- ๓๑ ก.ย. ๕๙)

๖% (๑ ต.ค.- ๓๑ ธ.ค. ๕๙)

๑๐% (๑ ม.ค.- ๓๑ มี.ค. ๖๐)

* (ยิ่งแจกแจงไว้มากยิ่งเสียภาษีในอัตราที่ต่ำกว่า)

๒. อัตราของผู้ที่ทำกรแจกแจงสินทรัพย์ + นำสินทรัพย์นั้นกลับเข้ามาใน ประเทศอินโดนีเซียด้วย โดยจะต้องเสียภาษีในอัตรา

๒% (๑ ก.ค.- ๓๑ ก.ย. ๕๙)

๓% (๑ ต.ค.- ๓๑ ธ.ค. ๕๙)

<https://www.facebook.com/passor/สำหรับกฎหมาย-สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง>

บทความกฎหมายน่ารู้

จะเห็นได้ว่า หากผู้เสียภาษีนั้นจะได้สิทธิประโยชน์มากกว่าหากนำเงินกลับมาในประเทศ อย่างไรก็ดี ผลของโปรแกรมนี้นี้ (ข้อมูลล่าสุด ณ วันที่ ๑๔ ธ.ค. ๕๙) ออกมาว่ามีผู้มาแจกแจงเป็นจำนวนเงินมากกว่า ๔๐๐๐ trillion IDR ซึ่งแม้ว่าจะยังไม่สิ้นสุดระยะเวลาในโปรแกรมนี้นี้แต่ก็เกินเป้าหมายที่รัฐบาลได้คาดการณ์ไว้ แต่ในทางตรงกันข้าม ผู้ที่ทั้งแจกแจงและนำเงินกลับเข้าในประเทศกลับต่ำกว่าที่คาดไว้มากแม้ว่าจะได้เสียภาษีในอัตราที่ต่ำกว่าก็ตาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลายสาเหตุ ไม่ว่าจะเป็นข้อจำกัดของโปรแกรมนี้นี้ที่แคบมากเนื่องจากกำหนดให้เงินที่นำกลับมานั้นจะต้องอยู่หมุนเวียนในประเทศอินโดนีเซียอย่างน้อย ๓ ปี และจะต้องถูกนำไปใช้ลงทุนในกรอบที่รัฐบาลอนุญาตเท่านั้น (จำกัดให้ดำเนินการผ่านสถาบันการเงิน เพียง ๑๘ แห่ง, investment managers เพียง ๑๘ แห่ง หรือ stockbrokers เพียง ๑๙ แห่ง และยังจำกัด investment instruments ที่มีเพียง ๘ อย่าง (เช่น government bonds REIT เป็นต้น) นอกจากนี้ ผู้เสียภาษียังได้เสียภาษีในอัตราต่ำเฉพาะระยะเวลาในช่วงที่ผ่านมาแล้วจนจบโปรแกรมนี้นั้น ในอนาคตก็จะต้องเสียภาษีในอัตราปกติซึ่งสูงกว่า tax havens อย่างเห็นได้ชัด

ความเห็นแย้งที่มีต่อโปรแกรม

ทั้งนี้ มีทั้งผู้ที่เห็นด้วยว่าโปรแกรมนี้นี้จะช่วยให้อินโดนีเซียได้เงินภาษีมากขึ้นเพื่อนำมาพัฒนาสาธารณูปโภค (ข้อมูลปรากฏว่าใน phase แรก ก.ค. - ๓๐ ก.ย. ๕๙ นั้นเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้น ๙๗.๒ trillion IDR ซึ่งคิดเป็น ๕๘.๙% ของเป้าหมายรวมที่ตั้งไว้ที่ ๑๖๕ trillion IDR) แต่ในขณะเดียวกันก็มีผู้ที่ไม่เห็นด้วยเนื่องจากมองว่าไม่ยุติธรรมกับผู้เสียภาษีอย่างถูกต้องในระยะเวลาที่ผ่านมา ซึ่งแม้ว่าจะปฏิบัติตามกฎหมายแต่กลับต้องเสียภาษีในอัตราที่สูงกว่าผู้ที่หนีภาษีแล้วมาเข้าโปรแกรมนี้ในภายหลัง ซึ่ง One Justice Foundation และ Indonesian People's Struggle Union ได้ยื่นคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาโปรแกรมนี้นี้ว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ โดยศาลได้ปฏิเสธคำร้องนี้ และมีความเห็นว่าโปรแกรมนี้นี้ไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญอินโดนีเซียแต่อย่างใด